অতি চমু প্ৰশ্ন উত্তৰ

১। ভাষা এটাৰ 'ক্ষুদ্ৰতম অৰ্থবহ গোট'(smallest meaningful unit of a language) টোৰ নাম কি ? উঃ আকৃতি

২। ৰূপতাত্বিক আলোচনাৰ মৌলিক একক কি ? উঃ প্ৰাকৃতি

৩। অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰথমখন ব্যাকৰণৰ নাম কি ? উঃ A Grammar of the Assamese Language লিখক উইলিয়াম ৰবিন্সন চাহাব

৪। ফাৰ্ডিনাণ্ড দ্য চচ্যুৰৰ ভাষাবিজ্ঞান সম্পৰ্কীয় পুথিখনৰ নাম কি ? উঃ Course in General Linguistics

৫। আধুনিক ভাষাবিজ্ঞানৰ পিতৃস্বৰূপ বুলি কাক কোৱা হয় ? উঃ ফাৰ্ডিনাণ্ড দ্য চচ্যুৰ

৬। ফাৰ্ডিনাণ্ড দ্য চচ্যুৰে ব্যৱহাৰ কৰা 'লাঁগ'(Langue) আৰু 'পাৰল'(Parole) মানে কি ? উঃ 'লাঁগ' মানে ভাষা পদ্ধতি, 'পাৰল' মানে ভাষা ব্যৱহাৰ

৭। 'Syntactic structure' গ্ৰন্থখনৰ প্ৰণেতা কোন ? উঃ নৌম চমস্কি

৮। ব্যাকৰণ শব্দটোৰ বুৎপত্তিগত অৰ্থ কি ? উঃ ভাষাৰ গঠনৰীতিৰ বিশেষ উপাদানবোৰ সম্যক বিশ্লেষণ কৰা; বি+আ+$\sqrt{\text{কৃ}}$ + অন(ট)।

৯। নাথান ব্ৰাউনে ৰচনা কৰা অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণখনৰ নাম কি ? উঃ Grammatical Notes on the Assamese Language

১০। ইংৰাজী ভাষাৰ Grammar শব্দটো ক'ৰ পৰা লোৱা হৈছে ? ইয়াৰ অৰ্থ কি ? উঃ Grammar শব্দটো গ্ৰীক ভাষাৰ পৰা লেটিন ভাষাৰ মাজেৰে ইংৰাজী ভাষালৈ আহিছে । গ্ৰীক ভাষাত Grammar মানে আখৰ । Grammata মানে আখৰ জনা তত্ব ।

১১। অসমীয়া ভাষাত নাসিক্য ব্যঞ্জনধ্বনি কেইটা ? উঃ তিনিটা (ম,ন,ঙ)

১২। অসমীয়া ভাষাত অৰ্দ্ধস্বৰ দুটা কি কি ? উঃ 'য়' আৰু 'ৱ'

১৩। গ্ৰীক ভাষাৰ প্ৰথমগৰাকী বৈয়াকৰণিক কোন আছিল ? উঃ ডিওনুচিয়াচ থাস্ক

১৪। ডিওনুচিয়াচ থাস্কে ৰচনা কৰা ব্যাকৰণখনৰ নাম কি ? উঃ Techne Grammatika

১৫। "ব্যাকৰণ হৈছে এটা ভাষাৰ এটাৰ বাস্তৱ বিশ্লেষণ আৰু শৰীৰতত্ব" কোনে কৈছিল ? উঃ ড° বি.এইচ.চুইট

১৬। ৰূপান্তৰ উৎপাদক ব্যাকৰণ বা T.G grammar ৰ উদ্ভাৱক কোন ? উঃ নৌম চমস্কি

১৭। অসমীয়া গোলোক ব্যাকৰণৰ ভাগ দুটা কি কি ? উঃ প্ৰবোধ আৰু সুবোধ

১৮। ভাষা এটাৰ ক্ষুদ্ৰতম অৰ্থৱহ গোটটো কি ? উঃ ৰূপ বা আকৃতি (morph)

১৯। ভাষাৰ নিম্নতম স্তৰৰ মৌলিক আৰু বাস্তৱ সামগ্ৰীবিধ কি ? উঃ বাগ্ধ্বনি

২০। অসমীয়া ভাষাত স্বৰবৰ্ণ কেইটা ? উঃ ৮টা (অ,আ,ই,উ,এ,ও,এ' আৰু অ')

২১। 'সমগ্ৰ ব্যাকৰণ কৌমুদী' কাৰ ৰচনা ? উঃ ঈশ্বৰচন্দ্ৰ বিদ্যাসাগৰ

২২। অসমীয়া ভাষাত লিখা প্ৰথমখন ব্যাকৰণৰ নাম কি ? উঃ হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ 'অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণ'

২৩। অসমীয়া ভাষাৰ বচন ব্যাকৰনগত বিষয় হয়নে? উঃ নহয় ।

২৪ । অসমীয়া ভাষাৰ লিঙ্গ ব্যাকৰণগত বিষয় হয়নে ? উঃ আংশিকভাবে ব্যাকৰণগত বিষয় ।

২৫। ধাতুৰ পিছত বেলেগ বেলেগ অৰ্থত ব্যৱহাৰ কৰা প্ৰত্যয় বোৰক কি নামেৰে জনা যায় ? উঃ কৃৎ প্ৰত্যয় ।

২৬। 'ভাষাৰ ইতিবৃত্ত' গ্ৰন্থখনৰ ৰচক কোন ? উঃ সুকুমাৰ সেন

২৭। 'ব্যাকৰণ মাত্ৰেই তলিকন ফুটা' কাৰ উক্তি ? উঃ এডৱাৰ্ড চাপিৰ

২৮। ভাৰতীয় পৰম্পৰাত ভাষাক ব্যাকৃত কৰাৰ কথা কোনখন গ্ৰন্থত উল্লেখ আছে ? উঃ কৃষ্ণ যৰ্জুবেদ

২৯। পাণিনিৰ 'অষ্টাধ্যায়ী' ব্যাকৰণ কেতিয়া ৰচিত হৈছিল ? উঃ খ্ৰীষ্টপূৰ্ব পঞ্চম শতিকা

৩০। অষ্টাধ্যায়ী ব্যাকৰণখনৰ অন্য এটা নাম কি ? উঃ শব্দানুশাসন

প্ৰশ্নঃ অনুক্ৰম বৰ্ণ কাক বোলে ?

উঃ যিবোৰ বৰ্ণক এটা ক্ৰমত ভাগ ভাগকৈ দেখুৱাব পাৰি তাকে অনক্ৰম বৰ্ণ বোলে । যেনে--- মৰম শব্দটো ম+অ+ৰ+অ+ম এনেদৰে এটা ক্ৰমত দেখুৱাব পাৰি । কিন্তু 'খালোঁ' শব্দটো খ+আ+ল+ওঁ; ইয়াৰ ও আৰু ঁ আমি ভাঙি দেখুৱাব নোৱাৰো ।

প্ৰশ্নঃ উপহিত বৰ্ণ কাক বোলে ?

উঃ যিবোৰ বৰ্ণক এটা ক্ৰমত ভাঙি দেখুৱাব নোৱাৰি তাকেই উপহিত বৰ্ণ বোলে । যেনে ‘খালোঁ’ শব্দটো খ+আ+ল+ওঁ; ইয়াৰ ও আৰু ঁ আমি ভাঙি দেখুৱাব নোৱাৰো ।

প্ৰশ্নঃ অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণসমূহৰ নাম আৰু লিখকসকলৰ এক তালিকা প্ৰস্তুত কৰা ।

ক্ৰমিক নং	ব্যাকৰণ ৰচোতাৰ নাম		গ্ৰন্থৰ নাম	গ্ৰন্থ প্ৰকাশৰ সময়
১	উইলিয়াম ৰবিন্সন চাহাব	ইংৰাজী ভাষাৰ মাধ্যমত লিখা অসমীয়া ব্যাকৰণ	A Grammar of the Assamese language	১৮৩৯
২	ডo নাথান ব্ৰাউন		Grammatical Notes on the Assamese Language	১৮৪৮
৩	জি.এফ.নিকল		Appendix V sketch of Assamese language	১৮৯৪
৪	ও.পাভিয়তি		An Assamese Grammar with Vocabulary an Exercises	১৯৪৯
৫	হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা		অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণ	১৮৫৯
৬	হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা		অসমীয়া ল’ৰাৰ ব্যাকৰণ	১৮৮২
৭	দীনবন্ধু তৰ্কালঙ্কাৰ		অসমীয়া ল’ৰাৰ ব্যাকৰণ	১৮৭৩
৮	নাৰায়ণ শৰ্মা বিদ্যাভূষণ		আশুবোধ ব্যাকৰণ	
৯	ধৰ্মেশ্বৰ গোস্বামী		ল’ৰাবোধ ব্যাকৰণ	১৮৮৪
১০	লোকনাথ শৰ্মা		অসমীয়া ব্যাকৰণ	
১১	কালিৰাম মেধি		অসমীয়া ভাষাতত্ব আৰু ব্যাকৰণ	১৯৩৬
১২	ড° বাণীকান্ত কাকতি		Assamese its formation and Development	১৯৪১
১৩	সত্যনাথ বৰা		বহল ব্যাকৰণ	১৯২৫
১৪	ড° গোলোক চন্দ্ৰ গোস্বামী		অসমীয়া ব্যাকৰণৰ মৌলিক বিচাৰ	১৯৯০
১৫	ড° গোলোক চন্দ্ৰ গোস্বামী		অসমীয়া গোলোক ব্যাকৰণ (প্ৰবোধ আৰু সুবোধ)	১৯৭২(প্ৰ)১৯৭৪(সু)

প্ৰশ্নঃ অসমীয়া বিশিষ্ট স্বৰধ্বনি কেইটা ? জিভাৰ অংশ আৰু উচ্চতা অনুযায়ী অসমীয়া বিশিষ্ট স্বৰধ্বনিৰ তালিকা এখন প্ৰস্তুত কৰা ।

উঃ বায়ুপ্ৰবাহে কণ্ঠত ঘোষৰ সৃষ্টি কৰি গলকোষ আৰু মুখবিৰৰৰ কোনো উচ্চাৰণ স্থানত বাধা নোপোৱাকৈ জিভা আৰু ওঁঠত কলিত হৈ ওলাই আহিলে যি ধ্বনিৰ সৃষ্টি হয় তাকে স্বৰধ্বনি বোলে । অসমীয়া স্বৰধ্বনিমূলক বৰ্ণমালাখনত এঘাৰটা আখৰ আছে । সেইকেইটা— অ,আ,ই,ঈ,উ,ঊ,ঋ,এ,ঐ,ও,ঔ । এই এঘাৰটা স্বৰধ্বনিৰ ভিতৰত মাত্ৰ আঠোটা স্বৰধ্বনিকহে বিশিষ্ট স্বৰধ্বনি মাত্ৰ দিয়া হৈছে । সেইকেইটা, ই,এ,এ’,আ,অ,অ’,ও আৰু উ । জিভাৰ অংশ অনুযায়ী ইহঁতক সন্মুখ, কেন্দ্ৰীয় আৰু পশ্চাৎ এই তিনিটা ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি । জিভাৰ উচ্চতা অনুযায়ী উচ্চ,উচ্চ-মধ্য, নিম্ন-মধ্য আৰু নিম্ন – এই পাঁচোটা ভাগত ভগাব পাৰি । জিভাৰ অংশ আৰু উচ্চতা অনুযায়ী স্বৰধ্বনি সমূহক তলত দিয়া ধৰণে তালিকাভূক্ত কৰা হয় ।

	সন্মুখ	কেন্দ্ৰীয়	পশ্চাত
উচ্চ	ই		উ
উচ্চ-মধ্য	এ		ও
উচ্চ-নিম্ন-মধ্য	এ’		অ’
নিম্ন-মধ্য			অ
নিম্ন		আ	

উদাহৰণঃ /ই/তিল, /এ/ বেল, /এ'/বে'ল (bell), /আ/ তাল, /অ/ বল, /অ'/ ব'ল, /ও/ বোল, /উ/ বুল

প্ৰশ্নঃ অসমীয়া ভাষাৰ বিশিষ্ট ব্যঞ্জন ধ্বনি কেইটা আৰু কি কি ? অসমীয়া বিশিষ্ট ব্যঞ্জন ধ্বনি কেইটাৰ উচ্চাৰণৰ স্থান আৰু উচ্চাৰণৰ ধৰণ অনুযায়ী এখন তালিকা প্ৰস্তুত কৰা ।

উত্তৰঃ যিবিলাক বৰ্ণ স্বৰবৰ্ণৰ সহায় নহ'লে নিজে উচ্চাৰিত হ'ব নোৱাৰে সেই বৰ্ণবোৰকে ব্যঞ্জন বৰ্ণ বোলে । যেনেঃ ক খ গ ঘ ঙ, চ ছ জ ঝ ঞ, ট ঠ ড ঢ ণ, ত থ দ ধ ন, প ফ ব ভ ম, য ৰ ল ৱ, শ ষ স হ ক্ষ, ড় ঢ় য় ৎ ং ঃ ঁ ।

অসমীয়া ভাষাৰ বিশিষ্ট ব্যঞ্জনধ্বনি মুঠতে ২১টা । ইয়াৰে ১২টা স্পৰ্শ, ৩টা নাসিক্য, ১টা পাৰ্শ্বিক, ১টা কম্পিত আৰু ৪টা উষ্ম । স্পৰ্শ ধ্বনিবোৰক ঘোষ আৰু অঘোষ এই দুই ভাগত ভাগ কৰা হয় । উচ্চাৰণৰ দীৰ্ঘতাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি সেইবোৰক আকৌ অল্পপ্ৰাণ আৰু মহাপ্ৰাণ হিচাপেও ভাগ কৰা হয় । নাসিক্য, পাৰ্শ্বিক আৰু কম্পিত বিশিষ্ট ধ্বনিকেইটা ঘোষ ধ্বনি । উষ্ম ধ্বনিৰ ভিতৰতো ঘোষ আৰু অঘোষ দুবিধ ধ্বনি আছে । বিশিষ্ট ধ্বনি /ঙ/ৰ বাহিৰে আটাইবোৰ বিশিষ্ট ধ্বনি শব্দৰ আৰম্ভণি, মাজ আৰু শেষত ব্যৱহাৰ হয় । /ঙ/ ধ্বনি শব্দৰ আৰম্ভণিত ব্যৱহাৰ নয় যদিও শব্দৰ মাজত শেষত ব্যৱহাৰ হয় ।

অসমীয়া বিশিষ্ট ব্যঞ্জন ধ্বনিৰ উচ্চাৰণৰ স্থান আৰু ধৰণ অনুযায়ী তলত দিয়া ধৰণে তালিকাভূক্ত কৰা হয় ।

উচ্চাৰণৰ স্থান →		ঔষ্ঠ্য		দন্তমূলীয়		কণ্ঠ্য		পশ্বতালব্য	
উচ্চাৰণৰ ধৰণ ↓		অঘোষ	সঘোষ	অঘোষ	সঘোষ	অঘোষ	সঘোষ	অঘোষ	সঘোষ
স্পৰ্শ	অল্পপ্ৰাণ	প	ব	ত	দ			ক	গ
	মহাপ্ৰাণ	ফ	ভ	থ	ধ			খ	ঘ
নাসিক্য			ম		ন				ঙ
পাৰ্শ্বিক					ল				
কম্পিত					ৰ				
উষ্ম				চ	জ		হ	স	

প্ৰশ্নঃ প্ৰাকৃতি কাক বোলে ?

উঃ ৰূপতাত্বিক আলোচনাৰ মৌলিক একক হৈছে প্ৰাকৃতি । ভাষাত ব্যৱহৃত পদবোৰৰ খণ্ডিতকৰণ প্ৰক্ৰিয়াৰে আকৃতিবোৰ বাছি উলিওৱাৰ পাছত ধ্বনিগত আৰু অৰ্থগত মিললৈ লক্ষ্য কৰি আকৃতিসমূহক কিছুমান গোটত ভাগ কৰি প্ৰাকৃতি নিৰ্ণয় কৰা হয় । অসমীয়া ভাষাৰ 'যা' ধাতুৰ বিভিন্ন পুৰুষ আৰু বিভিন্ন কালত ভিন ভিন ৰূপ বা আকৃতি পোৱা যায় ।

যেনেঃ যাওঁ (যা-ওঁ) গৈছ (যা-ইছ-অ)
গৈছোঁ (গৈ-ইছ-ওঁ) যাবি (যা-ইব-ই)
গ'লো (গ'-ইল-ওঁ) গৈছিল (যা-ইছ-ইল)
যাম (যা-ম) যোৱা (যো-আ)

এই ভিন্ন ৰূপ সমূহ বিশ্লেষণ কৰিলে 'যা' ধাতুৰ চাৰিটা আকৃতি পোৱা যায় । যেনেঃ যা-গৈ-গ' আৰু যো । এই আকৃতি সমূহৰ মাজত ধ্বনিগত পাৰ্থক্য আছে । কিন্তু অৰ্থৰ ফালৰ পৰা মিল আছে । গতিকে আটাইকেইটা আকৃতিক এটা গোটত ভাগ কৰি এটা প্ৰাকৃতিৰ অৰ্ন্তভূক্ত কৰা হয় । অৰ্থাৎ ইয়াৰ প্ৰাকৃতিটোৰ নাম হ'ব /যা/ । আনহাতে /যা/ প্ৰাকৃতিৰ অন্তৰ্গত চাৰিটা ৰূপ ক্ৰমে [যা], [গৈ], [গ'] আৰু [যো] প্ৰাকৃতিটোৰ **উপাকৃতি** হ'ব ।

প্ৰশ্নঃ প্ৰাকৃতিক কেইটা ভাগত ভগাব পাৰি ? কি কি ?

উঃ প্ৰাকৃতিবোৰক গঠন অনুসৰি দুটা ভাগত ভগাব পাৰি ।

(ক) শব্দ বিষয়ক ৰূপ বা প্ৰাকৃতি (উদাঃ গৰু,মহ,হাতী, মানুহ ইত্যাদি)

(খ) ব্যাকৰণগত ৰূপ বা প্ৰাকৃতি (টো, জন, জনী,বোৰ, বিলাক, লৈ, চোন, হেতেন ইত্যাদি)

চমু প্ৰশ্নৰ উত্তৰ

(১) উচ্চাৰণৰ স্থান অনুসৰি চন্দ্ৰবিন্দুটো কি ধ্বনিৰ ভিতৰত ধৰা হয় ? উঃ নাসিক্য ধ্বনি

(২) শ্বাসধ্বনি কাক বোলে ? অসমীয়া ব্যঞ্জন বৰ্ণৰ কোনটো শ্বাসধ্বনি ?

উঃ ধ্বনি উচ্চাৰণৰ ফলত স্বৰতন্ত্ৰীত যি বায়ুপ্ৰবাৰ ঘৰ্ষণ হয় সেয়াই শ্বাস । অসমীয়া ব্যঞ্জন বৰ্ণৰ 'হ' ধ্বনি শ্বাসধ্বনি ।

(৩) স্বৰতন্ত্ৰীৰ বায়ু প্ৰবাহৰ বাধা বা বাধাৰ অভাব অনুসৰি ধ্বনিবোৰক কেইটা ভাগত ভগোৱা হৈছে ? কি কি ?

উঃ দুটা ভাগত (ক) অঘোষ আৰু (খ) সঘোষ

(৪) 'প্ৰস্ফোট' আৰু 'অন্তঃস্ফোট' ধ্বনি বুলিলে কি বুজা ?

উঃ প্ৰস্ফোটঃ বৰ্হিগামী বায়ুপ্ৰবাহক সম্পূৰ্ণভাৱে বাধা দি বা ৰোধ কৰি এৰি দি উচ্চাৰণ কৰা ধ্বনিক প্ৰস্ফোট ধ্বনি বোলে । যেনে; ক,চ,ত,ট,প,ব ইত্যাদি ।

অন্তঃস্ফোটঃ যিবোৰ ধ্বনি বায়ুপ্ৰবাহ মুখৰ ভিতৰেদি শুহি লৈ উচ্চাৰন কৰা হয়, তেনে ধ্বনিক অন্তঃস্ফোত ধ্বনি বোলে । আফ্ৰিকাৰ ইবো, জুলু আদি ভাষাত এনে ধ্বনি আছে ।

(৫) স্ফোট ধ্বনি কাক বোলে ?

উঃ যিবোৰ ধ্বনি উচ্চাৰণ কৰোতে বায়ু বিস্ফোৰিত হৈ ওলায়, তেনে ধ্বনিক স্ফোট ধ্বনি বোলে ।

(৬) অস্ফোট ধ্বনি কাক বোলে ?

উঃ যিবোৰ ধ্বনি উচ্চাৰণ কৰোতে বায়ু বিস্ফোৰিত হৈ নোলায়, তেনে ধ্বনিক অস্ফোট ধ্বনি বোলে ।

(৭) নিয়তাভাস ধ্বনি কাক বোলে ? ই কেইপ্ৰকাৰৰ কি কি ?

উঃ যিবোৰ ধ্বনি উচ্চাৰণ কৰোতে বায়ু ওলোৱা পথটো সংকীৰ্ণ হয় ফলত বায়ু প্ৰবাহৰ ঘৰ্ষণৰ সৃষ্টি হয় সেইবোৰ ধ্বনিকে নিয়তাভাস ধ্বনি বোলে । ই চাৰি প্ৰকাৰৰ ক) ঘৃষ্ট (খ) পাৰ্শ্ব (৩) তাড়িত (৪) লুণ্ঠিত

(৮) ডেনিয়েল জোনছে মানস্বৰক কেইটা ভাগত ভাগ কৰিছে ? কি কি ?

উঃ দুটা ভাগত ভাগ কৰিছে । (১) মুখ্য মানস্বৰ (৮টা) (২) গৌন মানস্বৰ (সাতটা)

(৯) শ্বাসাঘাত কেইপ্ৰকাৰৰ ?

উঃ তিনিপ্ৰকাৰৰ -- ধ্বনি শ্বাসাঘাত, শব্দ-শ্বাসাঘাত আৰু বাক্য শ্বাসাঘাত ।

(১০) সুৰ লহৰ কেইপ্ৰকাৰৰ আৰু কি কি ?

উঃ সুৰ লৰ চাৰিপ্ৰকাৰৰ – উদাত্ত, স্বৰিত, স্বাধীন স্বৰিত আৰু অনুদাত্ত ।

(১১) ধ্বনিৰ প্ৰয়োগ কেইপ্ৰকাৰৰ ?

উঃ দুই প্ৰকাৰৰ বিৰোধী প্ৰয়োগ আৰু অবিৰোধী প্ৰয়োগ ।

(১২) অবিৰোধী প্ৰয়োগ কেইপ্ৰকাৰৰ ?

উঃ দুই প্ৰকাৰৰ – পৰিপূৰক প্ৰয়োগ আৰু মুক্ত বিকল্প বা অয়ত বিকল্প প্ৰয়োগ

পৰিপূৰক প্ৰয়োগঃ (complimentary distribution) একেটা ধবনিৰে স্থান ভেদে হোৱা সুকীয়া সুকীয়া উচ্চাৰণেই পৰিপূৰক প্ৰয়োগ বুলি কোৱা হয় । উদাৰণ স্বৰূপে, 'পাপ' শব্দটোৰ দুয়োটা 'প'ৰ উচ্চাৰণ সুকীয়া সুকীয়া ।

প্ৰথম 'প' – শব্দৰ আদি আৰু মধ্যত পোৱা যায় ।

দ্বিতীয় 'প' – শব্দৰ অন্ত্যত পোৱা যায় ।

মুক্ত বিকল্প বা অয়ত বিকল্পঃ (free variation)শব্দৰ এটা ধ্বনিৰ বিকল্প উচ্চাৰণ থাকিলে বক্তাই তাৰে যিকোনো এটা উচ্চাৰণ কৰিব পাৰে আৰু এনে উচ্চাৰণৰ ফলতো বাবে শ্ৰোতাই একেই অৰ্থ গ্ৰহণ কৰে । অৰ্থাৎ এটাৰ সলনি আন এটা

ধ্বনি ব্যৱহাৰৰ ফলত উচ্চাৰণৰহে পাৰ্থক্য ঘটে অৰ্থৰ নহয় । উদাহৰণ স্বৰূপে, ইংৰাজী 'either' শব্দটোৰ 'ei' ৰ উচ্চাৰণ 'beat' ৰ 'ই' অথবা 'bite' ৰ 'আই'ৰ দৰে উচ্চাৰণ কৰিব পাৰি । এনে উচ্চাৰণৰ পাৰ্থক্যৰ ফলত 'either' ৰূপটোৰ অৰ্থৰ পৰিৱৰ্ত্তন নহয় । 'আই' আৰু 'ই' মুক্ত বিকল্প ।

(১৩) 'ধ্বনিবিজ্ঞানে ভাষাৰ কেঁচামাল গোটায় আৰু বৰ্ণবিজ্ঞানে এই মালবোৰক লৈ চালিজাৰি ৰন্ধন কৰে' কথাষাৰ কোনে কৈছিল ?

উঃ ড° গোলোক চন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে

প্ৰশ্নঃ প্ৰত্যয় কাক বোলে ? ই কেইই প্ৰকাৰৰ আৰু কি কি ? প্ৰতিবিধৰে উদাহৰণ আগবঢ়োৱা ।

উঃ যিবোৰ সৰ্গই মূল প্ৰাকৃতি বা প্ৰকৃতিৰ স'তে সংযোগ হৈ নতুন নতুন অৰ্থযুক্ত শব্দ সাধন কৰে তেনে সৰ্গবোৰকে শব্দ সাধনৰ সৰ্গ বা প্ৰত্যয় বোলে । উদাহৰণ স্বৰূপেঃ

খেতি + অক = খেতিয়ক; ইয়াত খেতি মানে শস্যৰে সতে শস্য উৎপাদনৰ স্থান । ইয়াত 'অক' সৰ্গটোৰ সংযোগত এটা নতুন অৰ্থযুক্ত শব্দ 'খেতিয়ক', অৰ্থাৎ শস্য উৎপাদন কৰা মানুহজনক বুজোৱা হৈছে । গতিকে 'অক' এটা প্ৰত্যয় ।

প্ৰত্যয়বোৰক বহল অৰ্থত দুটাভাগত ভগোৱা হৈছে -- (ক) বুৎপত্তিমূলক প্ৰত্যয় (খ) বিভক্তিমূলক প্ৰত্যয়

(ক) বুৎপত্তিমূলক প্ৰত্যয়ঃ যিবোৰ প্ৰত্যয় লগ লাগিলে সাধিত ৰূপটোৰ অৰ্থৰ শ্ৰেণী পৰিৱৰ্তন হয় তাকে বুৎপত্তিমূলকক প্ৰত্যয় বোলে । বুৎপত্তিমূলক প্ৰত্যয়বোৰ ধাতু আৰু প্ৰাতিপাদিকৰ পাছত যোগ হয় । ইতিনিবিধ, পূৰ্ব প্ৰত্যয় (Prefix) মধ্যপ্ৰত্যয় (Infix), পৰপ্ৰত্যয় (Suffix)

পূৰ্ব প্ৰত্যয় (Prefix) : বে – দখল = বেদখল, পৰা – জয় = পৰাজয়, আও – বাট = আওবাট, অভি – মান = অভিমান
বে – নাম – ঈ = বেনামী অনা – বৃষ্টি = অনাবৃষ্টি, দুৰ - নাম = দুৰ্নাম

মধ্যপ্ৰত্যয় (Infix) : অসমীয়া ভাষাত মধ্য প্ৰাত্যয় নাই । কোনো কোনো ভাষাবিদে যদিও 'মানুহ-কেই-জন' ইত্যাদি শব্দৰ উদাহৰণেৰে মধ্য প্ৰত্যয়ৰ অৱস্থিতিৰ কথা কৈছে যদিও তেনে উদাৰণ সম্পূৰ্ণ দোষমুক্ত নহয় ।

পৰপ্ৰত্যয় (Suffix) : সংস্কৃত ভাষাৰ দৰে অসমীয়া ভাষাতো পৰপ্ৰত্যয় সমূহক দুটা ভাগত ভাগ কৰা হৈছে, কৃৎ প্ৰত্যয় আৰু সাধিত তদ্ধিত প্ৰত্যয় ।

কৃৎ প্ৰত্যয়ঃ কৰ্ + আ = কৰা
পঢ় + আ = পঢ়া
খা + ওঁতে = খাওঁতে

তদ্ধিত প্ৰত্যয়ঃ ঢোল + ঈয়া = ঢুলীয়া, বিহু + উৱা = বিহুৱা, কাকত + ঈ = কাকতী ইত্যাদি

প্ৰশ্নঃ কাৰক কাক বোলে ? অসমীয়া কাৰক কেইপ্ৰকাৰৰ ? কাৰক বুজাবলৈ অসমীয়া ভাষাত কেইধৰণৰ উপায় অৱলম্বন কৰা হয় ?

উঃ যি বিশেষ্য বা সৰ্বনাম পদে বাক্যত থকা ক্ৰিয়া সম্পন্ন কৰে তাকে কাৰক বোলে । প্ৰচলিত ব্যাকৰণ মতে কাৰক ছয় প্ৰকাৰৰ সেইবোৰ হ'ল – (১) কৰ্তা কাৰক (২) কৰ্ম কাৰক (৩) কৰণ কাৰক (৪) সম্প্ৰদান কৰাক (৫) অপাদান কাৰক (৬) অধিকৰণ কাৰক

অসমীয়াত সম্বন্ধ পদক কাৰকৰ ভিতৰত নধৰে । অসমীয়াত সম্বন্ধ বুজাবলৈ যোগ দিয়া ষষ্ঠী বিভক্তিৰ চিন 'অৰ' পোনপটীয়াকৈ ক্ৰিয়া পদৰ লগত সম্বন্ধ নাই যদিও অন্যান্য বিভক্তি আৰু ক্ৰিয়া পদৰ সাদৃশ্যতে সম্বন্ধ পদকো কাৰকবাচক পদৰ শ্ৰেণীত ধৰা হয় । কাৰক বুজাবলৈ অসমীয়া ভাষাত দুই ধৰণৰ উপায় আৱলম্বন কৰা হয়,

(ক) শব্দবিভক্তি যোগ দি (খ) শব্দ বিভক্তিৰ পাছত পৰসৰ্গ যোগ দি

কৰ্তাকৰাক - প্ৰথমা বিভক্তি – এ, ই, ∅	অপাদান কাৰক -- ৬ষ্ঠী + পৰসৰ্গ 'পৰা'
কৰ্মকাৰক - দ্বিতীয়া বিভক্তি -- ক, অক, ∅	সম্বন্ধ পদ --- ৬ষ্ঠী বিভক্তি -- ৰ, অব
কৰণ কাৰক - তৃতীয়া বিভক্তি -- ৰে, এৰে	অধিকৰণ কাৰক --- ৭মী বিভক্তি --- ত , অত
সম্প্ৰদান কাৰক -- চতুৰ্থী বিভক্তি -- লৈ , তালৈ	